

Kazimierz Miroszewski
UNIwersytet ŚLĄSKI w KATOWICACH

Myszkowska zawodówka (1945-2016)

Po zakończeniu II wojnie światowej doszło w Polsce do rozwoju szkolnictwa zawodowego. Już we wrześniu 1944 roku Resort Oświaty Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego w wydanych wytycznych określał organizacje szkół powszechnych. Specjalne zadania stawiano przed szkolnictwem zawodowym, które miało przygotować pracowników do rozwijającego się przemysłu oraz innych dziedzin gospodarki narodowej. Spontanicznie wznawiały swoją działalność szkoły różnych szczebli, działające przed wrześniem 1939 roku. Jednocześnie władze komunistyczne zabiegały o tworzenie nowych placówek szkolnych.

W przedwojennym Myszkowie, pomimo funkcjonowania pięciu zakładów przemysłowych oraz licznych zakładów rzemieślniczych, nie powstała szkoła zawodowa. Natomiast poszczególne zakłady prowadziły na własne potrzeby naukę zawodu, która trwała od trzech do czterech lat. Sytuacja uległa zmianie 16 września 1945 roku. Z inicjatywy dyrektora Fabryki „Światowit”¹ Walentego Solarza otworzono **Szkołę Przemysłową**. Zapisano się do niej 68 młodocianych pracowników fabryki. Nauka zawodu odbywała się w godzinach rannych na terenie fabryki, a nauka teoretyczna po południu w budynku Szkoły Podstawowej nr 3 na Pohulance. Kierownikiem szkoły był Wacław Brzozowski, pracujący w fabryce konstruktor. Prowadził zajęcia z matematyki. Kadre pedagogiczną tworzyli: inż. Teofil Maciejewski (fizyka z maszynoznawstwem), Kazimierz Gutbier (rysunek zawodowy), Antoni Rapala (język polski, historia, geografia), Stanisław Gliwa (matematyka), Tadeusz Zawadzki (język rosyjski), Stanisław Bauer (wychowanie fizyczne) i ks. Paweł Janda (religia)².

10 stycznia 1946 roku, z inicjatywy kierownika Delegatury Departamentu Kadr Ministerstwa Przemysłu w Katowicach inż. Plewki, odbyło się spotkanie dyrektorów myszkowskich fabryk: Towarzystwa Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych „Bracia Bauerertz” Spółka Akcyjna³, Myszkowskiej Fabryki Papieru⁴, Przędzalni Towarzystwa Bawełnianej Manufaktury August

---

¹ Od 1946 roku Myszkowska Fabryka Naczyn Emaliowanych „Światowit” (MFNE).

² Archiwum Zespołu Szkół nr 1 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Myszkowie (dalej: AZSM), Kronika. Opr. P. Baniś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty. Zarys dziejów Myszkowa*. Myszków 2010, s. 521-522.

³ Od 1948 roku Myszkowskie Zakłady Metalurgiczne (MZM).

⁴ Od 1 stycznia 1947 roku Myszkowskiej Zakłady Papiernicze (MZP).

Schmelzer⁵ i Fabryki „Światowit”. Postanowiono stworzyć jedną wspólną **Szkołę Przemysłową Państwowych Zakładów Przemysłowych** w Myszkowie. Szkołę umieszczono w tak zwanym „Domu niemieckim” przy ul. Kościuszki 91. Po zakupie urządzeń szkolnych i pomocy naukowych, 3 marca, nastąpiło uroczyste otwarcie szkoły. Kierownikiem szkoły był nadal W. Brzozowski. Kadre pedagogiczną poszerzono o następujących nauczycieli: inż. Włodzimierz Kotecki (chemia), inż. Zbigniew Międzychocki (technologia), Stefan Cieśla (historia), Waclaw Makruszyc (geografia gospodarcza), Roman Sobolewski (matematyka), Józef Guzik (chemia), Marian Waclawczyk (matematyka) i Zofia Kostarczyk (język polski). Ze względu na poziom uczniów, utworzono: jedną klasę pierwszą, jedną klasę „0” z kursem pięciomiesięcznym, jedną klasę „0” z kursem 17 miesięcznym. W roku szkolnym 1946/1947 do szkoły uczęszczało 124 uczniów. Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej, 27 września 1946 roku, postanowiono zmienić tygodniowa liczbę godzin nauczania następujących przedmiotów: Ćwiczenia cielesne z 2 do 1, Matematyka z 7 do 6, Nauka o Polsce współczesnej z 0 do 1, Technologia z 1 do 0, Rysunek zawodowy z 2 do 3 i Język obcy z 3 do 2. Religia nauczana przez ks. mgr Stefana Jędrzejczyka stała się przedmiotem nadobowiązkowy. Postanowiono również przydzielić 12 stypendiów, po sześć dla uczniów z MFNE i Myszkowskiej Fabryki Papieru. W szkole utworzono pracownię chemiczną oraz zwiększono księgozbiór biblioteki szkolnej. Natomiast brakowało warsztatów szkolnych w Przędzalni Towarzystwa Bawełnianej Manufaktury August Schmelzer i Towarzystwie Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych „Bracia Bauerertz” Spółka Akcyjna. Przy pozostałych dwóch zakładach kierownikami warsztatów szkolnych byli: Kajetan Gawroński i Czesław Konieczko. Najlepsi uczniowie, po zakończeniu roku szkolnego, otrzymywali nagrody w postaci przyrządów szkolnych oraz butów⁶.

W roku szkolnym 1947/1948, zarządzeniem Wydziału Szkolnictwa Zawodowego Departament Kadr Ministerstwa Przemysłu, w szkole wydzielono Szkołę Przemysłową i Gimnazjum Przemysłowe. Dyrektorem obu szkół był W. Brzozowski, a jego zastępcą K. Gutbier. Nastąpił dalszy wzrost kadry pedagogicznej. Dołączyli m.in. inż. Jan Skrzypiński (organizacja przedsiębiorstw), Jan Bączyński (matematyka), Antoni Poraszko (fizyka), Potebnia-Fraze (język

⁵ Od 21 marca 1947 roku Państwowe Zakłady Przemysłu Wełnianego nr 10, a od 15 czerwca 1950 roku Myszkowskie Zakłady Przemysłu Wełnianego (MZPW).

⁶ Archiwum Państwowe Katowice (dalej: AP Kat), Kuratorium Okręgu Szkolnego Śląskiego w Katowicach (dalej: KOŚS), sygn. 327, k. 1-4, 6-11, 16; AZSM, Kronika. Opr. P. Banyś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty...*, s. 522.

rosyjski), Zygmunt Olszewski (geografia gospodarcza), Waclaw Koper (fizyka), Jadwiga Pachlewska (język polski), Kazimierz Wiejacki (technologia), Adolf Karasiuk (nauka o Polsce), Piotr Banyś (geografia gospodarcza) i Aleksy Froncisz (fizyka). Uczniów podzielono, w zależności od prezentowanego poziomu, między te szkoły. W trzech oddziałach Szkoły Przemysłowej znalazło się 89 uczniów. Uczyli się oni trzy dni na warsztatach szkolnych i trzy dni w szkole. Natomiast w Gimnazjum Przemysłowym, w czterech oddziałach było 98 uczniów, którzy uczyli się dwa dni na warsztatach szkolnych i cztery dni w szkole. Prowadzono wydział mechaniczny i papierniczy. Jeszcze pod koniec 1947 roku brakowało podręczników do nauki języka polskiego, historii oraz organizacji i kalkulacji. W 1948 roku zakupiono podręczniki do nauki języka polskiego oraz powiększono liczbę egzemplarzy lektur do 10. Uczniowie należeli do Związku Walki Młodych i Organizacji Młodzieżowej Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego. Brali czynny udział w zawodach sportowych – lekkoatletyka, piłka siatkowa. Na ogólnopolskich zawodach gimnazjów i szkół przemysłowych w Kaletach (22-23 maja 1948 roku) reprezentacja myszkowskiej szkoły zajęła II miejsce. Celem podniesienia dyscypliny szkolnej, Rada Pedagogiczna stosowała następujące kary: ostrzeżenia, nagany, wstrzymanie stypendiów, odebranie stypendiów, usunięcia ze szkoły za brak osiągnięć w nauce, nieusprawiedliwione nieobecności na lekcjach lub warsztatach szkolnych, złe zachowanie i lekceważenie zarządzeń dyrekcji. Jednocześnie nadal nagradzano za dobre wyniki w nauce. Uczniowie Szkoły Przemysłowej promowani do klasy II mogli być przeniesieni bez egzaminu do I klasy Gimnazjum Przemysłowego. Za dobre wyniki w nauce oraz wysoki poziom moralny Rada Pedagogiczna Gimnazjum Przemysłowego typowała uczniów do Liceów na terenie całej Polski. Pierwsi absolwenci gimnazjum, opuścili szkołę 29 czerwca 1948 roku. W roku następnym Gimnazjum Przemysłowe ukończyło 16 uczniów wydziału papierniczego i 28 uczniów wydziału ślusarsko-mechanicznego. W roku szkolnym 1948/1949 do Szkoły Przemysłowej uczęszczało 68 uczniów, a do Gimnazjum Przemysłowego 102 uczniów⁷.

W 1949 roku utworzono Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego (CUSZ), jako naczelnego organu odpowiedzialnego za planowanie, organizowanie i zarządzanie szkolnictwem zawodowym. Szkolnictwo zawodowe wyłączono z resortu oświaty. 25 czerwca 1951 roku ukazała się uchwała Prezydium Rządu wprowadzająca nowy ustrój szkolnictwa zawodowego, która tworzyła szkoły: zasadnicza szkoła zawodowa, początkowo dwu- a później trzyletnia, trzyletnie

---

⁷ AP Kat, KOSS, sygn. 327, k. 35-36, 43-44, 51, 100, sygn.. 328, k. 14, 49; AZSM, Kronika. Opr. P. Banyś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty* ..., s. 522.

technikum, a następnie cztero- i pięcioletnia, szkoła przysposobienia zawodowego, w której nauka trwała od kilku miesięcy do 1,5 roku, przeznaczona dla młodzieży powyżej 16 roku życia, która nie ukończyła siedmioletniej szkoły podstawowej (w tym szkoły przysposobienia rolniczego), zasadnicza szkoła zawodowa i technikum wieczorowe oraz korespondencyjna dla młodzieży i dorosłych pracujących oraz specjalistyczne kursy zawodowe. Spowodowało to zmiany w myszkowskim szkolnictwie zawodowym.

1 września 1950 roku odbyło się połączone posiedzenie Rad Pedagogicznych Państwowego Technikum Odlewniczego, Gimnazjum Przemysłowego, Szkoły Przemysłowej i Szkoły Zawodowej. Dyrektorem Zespołu Szkół był W. Brzozowski. W I klasie nowo utworzonego **Technikum Odlewniczego** o kierunku produkcja masowych wyrobów metalowych, naukę rozpoczęło 40 chłopców i 5 dziewcząt. Technikum było pod opieką Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego. Rok później, w technikum było 172 uczniów. Uruchomiono kierunek odlewniczy. Jednak w roku szkolnym 1952/1953 rozpoczęto likwidację Technikum. Nie przeprowadzono naboru do klasy I. Jednocześnie przeniesiono nauczanie na pierwsze piętro w budynku szkoły ogólnokształcącej przy ulicy Kościuszki 30 (uczniowie Szkoły Przemysłowej Państwowych Zakładów Przemysłowych pomagali w odgruzowaniu terenu i budowie tej szkoły). Od 31 grudnia 1953 roku Technikum przeszło pod opiekę Ministerstwa Hutnictwa. W czerwcu 1954 roku przeprowadzono w Technikum pierwszą maturę (25 uczniów), a rok później kolejną. W 1954 roku z dyrektorowania Technikum zrezygnował P. Banyś. Nowym dyrektorem został Zdzisław Żelichowski. Z dniem 31 sierpnia 1955 roku Technikum zostało zlikwidowane, a młodzież dwóch klas IV przeniesiono do Technikum Górnictwa Rud w Częstochowie. Natomiast bibliotekę szkolną, pomoce naukowe i meble przewieziono do Technikum w Łęczycy⁸.

W 1951 roku zmieniono nazwę szkoły z Państwowej Szkoły Przemysłowej i Zawodowej na **Zespół Szkół Zawodowych**. 1 września 1951 roku, po rezygnacji W. Brzozowskiego, p.o. dyrektorem szkoły został P. Banyś. W tym czasie Zespół Szkół Przemysłowych składał się z: Zasadniczej Szkoły Zawodowej z wydziałem ślusarsko-mechanicznym i odlewniczym, Technikum z wydziałem odlewniczo-hutniczym i Gimnazjum Przemysłowym z wydziałem ślusarsko-mechanicznym i papierniczym. W sumie, w sześciu klasach uczyło się 207 uczniów. Kadre pedagogiczną tworzyło 27 nauczycieli. Zostali zatrudnieni nowi nauczyciele, m.in. Stanisław Tkacz, Wiesław Nowicki, Lucjan Karcz,

---

⁸ AP Kat, KOSŚ, sygn. 327, k. 110, 135; AZSM, Kronika. Opr. P. Banyś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty* ..., s. 522.

Ludwig Hajkowski, Paweł Kulczak, Danuta Zarzycka, Leokadia Rzepecka, Eleonora Kudelska, Roman Szpak, Kazimierz Jurek, Bonifacy Matyja i Kamila Kazimierzczak. Praktykę zawodową uczniowie zdobywali w warsztatach szkolnych mieszczących się przy: MZM, MZP i MFNE. Biblioteka posiadała 5334 książek. Do 1952 roku szkołę ukończyło 285 uczniów⁹.

Gimnazjum Przemysłowe istniało do lipca 1952 roku. 1 września 1952 roku w miejsce Szkoły Przemysłowej powstała **Zasadnicza Szkoła Zawodowa (ZSZ)**, która od 31 grudnia 1953 roku przeszła pod administrację Ministerstwa Przemysłu Maszynowego, a jej p.o. dyrektorem był w 1953 roku Samuel Władysław Nieczyporuk. Nauka w szkole trwała trzy lata. Budynek przy ul. Kościuszki 77 był w dużym stopniu zdewastowany. Brakowało pomocy szkolnych i sprzętu szkolnego. Niski był poziom nauczania. Dlatego też w 1953 roku pojawiła się koncepcja likwidacji szkoły. Jednak po interwencji w Ministerstwie Przemysłu Maszynowego dyrekcji myszkowskich zakładów pracy, Komitetu Powiatowego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Zawierciu oraz Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Myszkowie, szkołę pozostawiono. Z dniem 1 września 1953 roku dyrektorem szkoły mianowano Stanisława Paśniewskiego. Zostało wyremontowane wnętrze budynku oraz zakupiono nowe pomoce dydaktyczne dzięki pomocy finansowej MZM (90 tysięcy zł). Zmodernizowano też warsztaty szkolne. Stały się one nie tylko miejscem nauczania zawodu, ale także drobnej produkcji. Wytwarzano okucia do okien, blaszki do butów, narzędzia dla odlewników i formierzy, narzędzia ślusarskie oraz kilka tysięcy łyżew. Prowadzono również usługi reparacyjne urządzeń sklepowych myszkowskiej Spółdzielni Spożywców. Kierownikiem warsztatu był Cz. Konieczko, a nauczycielami zawodu: Kajetan Gawroński, Roman Noszczyk, Marian Stefanik, Franciszek Matysiak i Jan Musialik. Poprawie uległa działalność świetlicy szkolnej, której kierowniczką była Stanisława Paśniewska. Działały tu kółka naukowe, zespoły: dramatyczny, fotograficzny i dekoracyjny. W 1955 roku szkoła zmieniła swoją siedzibę. Po wielu dyskusjach, szczególnie oporze ze strony dyrekcji Liceum Ogólnokształcącego, otrzymała cztery sale lekcyjne, pokój przeznaczony na gabinet dyrektora, sekretariat i szatnię w budynku przy ulicy Kościuszki 30. W kolejnych latach nastąpił wzrost liczby uczniów. W roku szkolnym 1959/1960 nauczanie odbywało się już na dwie zmiany ponieważ było 11 klas. Na początku 1961 roku w trzech salach lekcyjnych uczyło się 369 uczniów. Zajęcia prowadziło 12 nauczycieli. 1 października 1961 roku nowym dyrektorem szkoły został Marian Flankowski. W roku szkolnym 1962/1963 do szkoły uczęszczało 357 uczniów. W tym roku otwarto

⁹ AP Kat, KOSŚ, sygn. 327, k. 143, sygn. 328, k. 128, 134; AZSM, Kronika. Opr. P. Banyś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty ...*, s. 522.

też Zasadniczą Szkołę Zawodową dla Pracujących (od 1 września) i Technikum Mechaniczne dla Pracujących (od 2 listopada), utworzone zarządzeniem Ministerstwa Oświaty. Nauka w Technikum trwała trzy lata. Kształcono na kierunku odlewniczym, obróbki plastycznej metalu na zimno i elektrycznym. W czterech oddziałach klasowych uczyło się 153 uczniów. Od 1 września 1964 roku szkoły zostały przeniesione do budynku Szkoły Podstawowej nr 1 na Mijaczowie¹⁰.

Tabela nr 1

Liczba absolwentów Technikum Mechaniczne dla Pracujących w latach 1965-1973

Rok	Klasa mechaniczna	Klasa odlewnicza	Klasa elektryczna
1965	35	31	brak
1966	32	33	brak
1967	46	34	brak
1968	34	33	28
1969	50*	b.d.	b.d.
1970	36	34	31
1971	49	35	33
1972	36	42	20
1973	48	32	b.d.

* obróbka skrawaniem

Źródło: AZSM, Kronika Państwowego Technikum Mechanicznego dla Pracujących w Myszkowie. Opr. P. Banyś, bp.

Od 1 września 1960 roku rozpoczęły działalność także Zasadnicze Szkoły Zawodowe przy myszkowskich zakładach pracy. Przy MFNE „Światowit” kształcono na kierunkach: ślusarstwo narzędziowe, tłocznictwo i emalierstwo, przy MZM „Mystal” na kierunkach: ślusarstwo, odlewnictwo i elektryczność, przy MZPW na kierunku przędzacz wełny zgrzebnej, a przy MZP w kierunkach: aparaturowy przemysłu celulozowego i papierniczego. Dyrektorami szkół byli: Jerzy Matysiewicz, inż. Jan Sobota, Kajetan Gawroński i inż. Jerzy Noszkowski. W roku szkolnym 1965/1966 stan szkolnictwa zawodowego przedstawiał się następująco:

- ZSZ zajmowała pięć sal oraz korzystała z sali gimnastycznej w budynku SP nr 1, 430 uczniów (12 oddziałów), 28 nauczycieli, kierunki: ślusarski, odlewniczy i mechanizacji rolnictwa,

¹⁰ AZSM, Kronika. Opr. P. Banyś, bp. Kronika Państwowego Technikum Mechanicznego dla Pracujących w Myszkowie. Opr. P. Banyś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty ...*, s. 522-523.

- Technikum dla Pracujących mieściło się w budynku SP nr 1, 297 uczniów (7 oddziałów), 21 nauczycieli, kierunki: odlewnictwo, obróbka metalu i elektromechanika,
- ZSZ przy MZP mieścił się wewnątrz zakładu, posiadała dobre warunki lokalowe, 75 uczniów w dwóch klasach,
- ZSZ przy MZPW mieścił się wewnątrz zakładu, kierunki: przewodniczy i zgrzeblarski, 105 uczniów w trzech klasach,
- ZSZ przy MZM miał trudne warunki lokalowe – mieściła się w baraku, 346 uczniów w ośmiu oddziałach,
- ZSZ przy MFNE mieścił się w budynku fabrycznym, dobre warunki lokalowe, 298 uczniów w ośmiu oddziałach.¹¹

W 1964 roku, w związku z trudnymi warunkami lokalowymi myszkowskiego szkolnictwa zawodowego, przystąpiono do budowy nowego obiektu szkolnego przy ulicy Gwardii Ludowej (obecnie E. Kwiatkowskiego). 4 września 1967 roku nastąpiło przekazanie do użytku **Międzyzakładowej Zasadniczej Szkoły Zawodowej** (MZSZ) dla 600 uczniów. Składała się ona z 20 izb lekcyjnych i 15 izb pomocniczych. Szkołę wybudowało Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego (PBRol) w Myszkowie, a koszty budowy poniosły: MZM, MFNE i MZP. W skład MZSZ weszły dotychczasowe ZSZ oraz ZSZ przy MZP, MZM i MFNE. W budynku zajęcia prowadziły także Technikum Mechaniczne dla Pracujących oraz utworzona w 1967 roku, Międzyzakładowa ZSZ dla Pracujących. 1 września 1969 roku stworzono Szkołę Przystosowaną do Zawodu przy Zasadniczej Szkole Zawodowej Doksztalczącej. Dyrektorem MZSZ został Józef Półtorak, a jego zastępcą Zenon Młynarski. W latach 60-tych do grona pedagogicznego dołączyli nowi nauczyciele m.in. Jadwiga Andrzejewska (język polski), Mirosław Blocher (technologia odlewnicza), Henryk Ciszewski (mechanika), Henryk Chwalba (formierstwo), Maria Dorn (matematyka), Helena Dziuk (język rosyjski), Jerzy Gołdyn (historia), Mieczysław Gwiazda (rysunek techniczny), Bogdan Kopaczewski (aparaty i urządzenia elektryczne), Barbara Pietraszek (język rosyjski), Władysław Sitek (rysunek techniczny), Zdzisław Stachura (odlewnictwo i formierstwo) i Tadeusz Walocha (ekonomia). Na początku 1970 roku w budynku przy ulicy Gwardii Ludowej 18, znajdowały się następujące szkoły:

- MZSZ składała się z ZSZ młodzieżowa – kierunek mechanik maszyn rolniczych, trzy klasy, 99 uczniów, ZSZ Doksztalcząca – klasy I i II

¹¹ K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty...*, s. 523.

handlowo-sprzedawcza, klasa I samochodowa, klasa I wielobranżowa i dwie klasy II wielobranżowe (nauka zawodu kelnera, kucharza, cukiernika, rzeźnika, masarza, krawca, fryzjera, włókniarza, ślusarza, szewca, cholewkarza, piekarza), Szkoła Przynależności Zawodowej – uczniowie po VI klasie szkoły podstawowej, mieli ukończyć VII i VIII klasę oraz nauczyć się zawodu, 28 uczniów. W sumie, w MZSZ było 418 uczniów, w tym 229 dziewcząt, 17 nauczycieli, w tym 10 etatowych, zajmowała 4 izby lekcyjne,

- MZSZ dla Pracujących im. B. Biureta: dobre warunki lokalowe – 12 klasopracowni, 5 pracowni przedmiotowych, sala gimnastyczna, świetlica, stołówka, biblioteka, 21 nauczycieli etatowych i 24 dochodzących, utrzymanie szkoły i remonty pokrywały cztery zakłady pracy, a finanse nauczycieli, Zjednoczenie Przemysłu Taboru Kolejowego w Poznaniu, któremu szkoła podlega, 742 uczniów, w tym 377 chłopców,
- Technikum Mechaniczne dla Pracujących: 383 uczniów (9 oddziałów), specjalności: obróbka skrawania, odlewnictwo, elektromechanika. 19 nauczycieli, w tym 2 etatowych.

1 września 1970 roku do budynku przeniesiono też ZSZ przy MZPW. Dyrektorem szkoły został Z. Młynarski. Rok później, szkoła ta została włączona do MZSZ. Dyrektorem MZSZ został Z. Młynarski, a jego zastępcą Kazimierz Tkacz. M. Flankowski pozostał dyrektorem Technikum dla Pracujących. Od 31 sierpnia 1973 roku dyrektorem tej szkoły Eugeniusz Wolak. Od 1 września 1973 roku rozpoczęło działalność Liceum Zawodowe. Kształciło ono uczniów do zawodu mechanika maszyn i urządzeń przemysłowych oraz sprzedawców i magazynierów. W latach 1971-1973 dyrektorem MZSZ był Eugeniusz Samek. MZSZ podlegała Ministerstwu Przemysłu Ciężkiego i Zjednoczeniu „Tasco” w Poznaniu, a ZSZ i Technikum dla Pracujących podlegało Kuratorium Oświaty w Katowicach. Uczniowie myszkowskiej zawodówki uczyli się zawodu nie tylko w myszkowskich zakładach pracy, ale także w zakładach rzemieślniczych, spółdzielniach pracy, spółdzielniach spożywców, Fabryce Okuć Budowlanych w Poraju, fabryce Wózków w Poraju, Państwowym Ośrodku Maszynowym (POM) w Koziegłowach, Poraju i Nowej Wsi. Sukcesywnie rozszerzano wyposażenie szkół w pomoce naukowe, środki audiowizualne oraz księgozbiór szkolny. Już w roku szkolnym 1968/1969 biblioteka szkolna liczyła 4158 książek, w tym około 800 technicznych¹².

---

¹² AZSM, Kronika. Opr. P. Banyś, bp. Kronika 1965-1970, bp. Kronika Państwowego Technikum Mechanicznego dla Pracujących w Myszkowie. Opr. P. Banyś, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty...*, s. 523-524.

W 1974 roku utworzono **Zespół Szkół Zawodowych nr 1**. W jego skład weszły: Liceum Zawodowe nr 2, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Doksztalająca i Technikum Mechaniczne dla Pracujących. MZSZ dla Pracujących pozostała odrębną szkołą. Dyrektorem naczelnym szkoły został Tadeusz Tarłowski, a jego zastępcami byli Jadwiga Górniak, Z. Młynarski i Eugeniusz Wolak. W tym roku, naukę zawodu zdobywało ponad dwa tysiące uczniów w 56 oddziałach klasowych różnych specjalności. Rok później, szkole nadano imię Bolesława Bieruta i sztandar szkoły. W 1976 roku Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. B. Bieruta składał się z siedmiu szkół: Międzyzakładowa ZSZ dla Pracujących, ZSZ Doksztalająca, LZ nr 1 i nr 2, Szkoła Przysposobienia do Zawodu, Technikum Mechaniczno-Odlewnicze dla Pracujących, ZSZ dla Pracujących przy PBRol oraz jej filia, powstała 1 października 1976 roku w Oleśnie. Praktyczna nauka zawodu odbywała się na warsztatach szkolnych mieszczących się w: MZM, MZP, MFNE, MZPW, PBRol oraz odbywano praktykę zawodową w: SP „Konfekcja”, WSS, POM, PKS, Kółkach Rolniczych i prywatnych zakładach pracy. W 1977 roku do szkoły uczęszczało 1650 uczniów (50 oddziałów), z którymi zajęcia prowadziło 39 nauczycieli etatowych i 11 dochodzących, a w 1978 roku 1530 uczniów (47 oddziałów), z którymi zajęcia prowadziło 40 nauczycieli etatowych i 11 dochodzących. Od 1 maja 1979 roku dyrektorem szkoły był Z. Młynarski, a jego zastępcami Zofia Chwalba, J. Górniak i E. Wolak. Zajęcia szkolne prowadzili m.in. Krystyna Bleharczyk, Jan Bleharczyk, Czesław Świerczyński, Czesława Świerczyńska, Stanisław Znamierowski, Andrzej Piecuch, Barbara Knapik, Barbara Ostrowska, Bożena Tarłowska, Elżbieta Nowotna, Lucyna Szczęsna, Zofia Okraska, Kazimiera Woźniczko i Stanisława Mondraszek. W tym czasie, kształcenie odbywało się w następujących kierunkach szkoły średniej: mechanik automatyki przemysłowej i urządzeń precyzyjnych, monter urządzeń elektrycznych, budowa maszyn, elektronika ogólna, elektronika i organizacja przedsiębiorstw handlowych i technologia procesów chemicznych. Szkoła zawodowa kształciła w zakresie: operatorów maszyn przędzących wełnę, mechaników – kierowców pojazdów samochodowych, mechaników maszyn i urządzeń przemysłowych, elektromechaników urządzeń dźwigowych, elektromonterów, murarzy, monterów wewnętrznych instalacji budowlanych, mechaników maszyn i urządzeń przemysłowych. Istniał też profil wielozawodowy (krawiec, piekarz, cukiernik, masarz, malarz, kelner, dziewiarz, hydraulik, fryzjer, ślusarz, spawacz, tokarz, sprzedawca, emaliernik, kucharz, murarz). Uczniowie szkoły, wybudowali obok szkoły zieloną salę gimnastyczną, z której korzystała myszkowska młodzież¹³.

---

¹³ AZSM, Kronika Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Myszkowie 1979-1981, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty ...*, s. 524-525.

W roku szkolnym 1980/1981 otworzono nowe kierunki nauczania: mechanik-operator urządzeń metalurgicznych, operator procesów w przemyśle chemicznym, monter urządzeń elektronicznych, energetyka cieplna, eksploatacja i naprawa pojazdów mechanicznych. Otwarto też nowe szkoły – Zasadniczą Szkołę Zawodową Specjalną i Technikum Dienne. W 1983 roku 1380 uczniów (52 oddziały) zdobywało 30 zawodów. W 1986 roku w technikum, liceum zawodowym, zasadniczej szkole zawodowej i technikum wieczorowym kształciło się 1260 uczniów dla 18 zakładów pracy, które pełniły rolę opiekunów ZSZ. W szkole utworzono pracownię komputerową. Trzy komputery zostały zakupione z funduszu kuratorium, a dwa były darem MZM „Mystal”. Równolegle, od kilkunastu lat, prowadzono działalność kursową. Przy „zawodówce” powstała filia Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Katowicach, a od 1975 roku w Częstochowie. Organizowano kursy czeladnicze, mistrzowskie, kursy roczne dla pracowników zakładów, którzy chcieli ukończyć zasadniczą szkołę zawodową, kursy spawalnicze i na prawo jazdy pojazdami samochodowymi. W wyniku tej działalności ponad cztery tysiące osób zdobyło dyplomy mistrzów, czeladników i robotników wykwalifikowanych. W ramach prac dyplomowych wykonali oni szereg prac dla szkoły, między innymi wybudowano nową kotłownię, wykonano oświetlenie placu szkolnego oraz zbudowano boisko sportowe, bieżnię i skocznię. Kierownikiem tych kursów był M. Flankowski, a od 1971 roku Z. Młynarski¹⁴.

Zmiany społeczno-polityczne i gospodarcze, jakie nastąpiły po 1989 roku spowodowały konieczność przygotowania młodzieży do uczestnictwa w rzeczywistości m.in. gospodarczej. Szczególne zadania stały przed kształceniem zawodowym. Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991 roku w zasadniczy sposób zmieniała warunki funkcjonowania szkół. Wprowadzono w niej pojęcie „minimum programowego specjalistycznych przedmiotów zawodowych”, co wywarło zasadniczy wpływ na kształtowanie programów nauczania. Jednak w sumie kształcenie zawodowe potraktowano w ustawie marginalnie.

W 1990 roku nowym dyrektorem szkoły została J. Górniak. Jej zastępcami byli: Z. Chwałba, E. Wolak i Halina Przejczowska. Kierownikiem szkolenia praktycznego był Ryszard Paradowski. Kadre pedagogiczną tworzyli m.in. Mirosława Kochel, Kazimierz Biały, Zbigniew Sobolewski, Krystyna Pikuła, Krystyna Lebiezka, Stanisław Tokarski, Zdzisław Chłopaś, Jolanta Karoń, Anna Kciuk, Stanisław Młynarski, Irena Grzywna, Krzysztof Kukliński i Genowefa

---

¹⁴ K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty ...*, s. 525; *Multimedialna Kronika Zespołu Szkół Nr 1 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Myszkowie*, <http://www.zs1kwiatkowski.com/KRONIKA/kronika.htm> (dostęp: 4.05.2016).

Smuga. Po odejściu na emeryturę E. Wolaka, w 1991 roku, nową vice dyrektorką została Barbara Ostrowska. Utworzono nowe pracownie: języka niemieckiego, krawiecką, mechaniczną i elektroniczną oraz salkę lekcyjną dla klasy specjalnej. Adoptowano pomieszczenie pogarażowe na pracownię mechaniczną. Od roku szkolnego 1992/1993 działało Liceum Ekonomiczne. Nastąpił wzrost ilości uczniów do 1646, w tym ZSZ – 833, Liceum i Technikum Zawodowe – 658, Technikum Zawodowe Wieczorowe – 155. W *Kronice* nie odnotowano liczby uczniów MZSZ. W następnym roku było 1423 uczniów, w tym Technikum Zawodowe – 315, Zasadnicza Szkoła Zawodowa – 775, Liceum Zawodowe – 228, Technikum dla Dorosłych – 105. W 1994 roku było 1761 uczniów, w tym Technikum Zawodowe – 373, Zasadnicza Szkoła Zawodowa – 746, Liceum Zawodowe – 508, Technikum dla Dorosłych – 134. Na mocy statutu szkoły uchwalonego 16 marca 1993 roku, w skład Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 wchodziły następujące szkoły: ZSZ, Liceum Zawodowe, Technikum Zawodowe, Liceum Ekonomiczne, Szkoła Przesposobienia do Zawodu, ZSZ Specjalna i Technikum Mechaniczno-Odlewnicze dla Pracujących. 1 września 1997 roku, w skład Zespołu Szkół Zawodowych nr 1, włączono ZSZ dla Dorosłych oraz zmieniono nazwy szkół na: Szkoła Zasadnicza, Szkoła Przesposobienia do Zawodu (od roku szkolnego 1999/2000), Technikum Zawodowe dla Dorosłych, Technikum Zawodowe, Liceum Ekonomiczne, Liceum Zawodowe i Szkoła Zasadnicza Specjalna. 20 października 1997 roku, w kościele parafialnym pod wezwaniem św. Piotra i Pawła, poświęcono sztandar szkoły. Ten dzień stał się Świętem Szkoły¹⁵.

Reforma z 1998 roku doprowadziła do zmian ustroju szkolnego i wprowadziła zasadnicze zmiany, które miały zapewnić jakość kształcenia. Powołano Centralną Komisję Egzaminacyjną oraz wprowadzono egzaminy zewnętrzne, w tym potwierdzające kwalifikacje zawodowe, zwane egzaminami zawodowymi. Chciano upowszechnić wykształcenia średnie i wyższe, wyrównać szanse edukacyjne dla młodzieży z mniejszych miejscowości. Wprowadzono nowy ustrój szkolny i nowy typ szkoły – gimnazja. Nauka w technikach trwała cztery lata. Wprowadzono licea oraz technika uzupełniające, w których nauka trwa dwa i trzy lata dla absolwentów szkół zasadniczych. Powrócono również do nazwy szkoły kształcącej robotników wykwalifikowanych – zasadniczej szkoły zawodowej. Pozostawiono licea profilowane, które nie sprawdziły się w praktyce. W wyniku znowelizowania Ustawy o systemie oświaty, od 1 września 2012 roku rozpoczęto ich wygaszanie.

---

¹⁵ AZSM, *Kronika. Zespół Szkół Zawodowych w Myszkowie 1995-1998*, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty...*, s. 525.

W roku szkolnym 1998/1999 na emeryturę odeszli J. Górniak i R. Paradowski. W wyniku przeprowadzonego konkursu nowym dyrektorem szkoły została wybrana Marta Kluza. W następnym roku szkolnym, w związku z przejściem na emeryturę B. Ostrowskiej i H. Przejczowskiej, vice dyrektorami zostali: Cz. Świerczyński i Jerzy Nędza, a kierownikiem szkolenia praktycznego Maria Rosińska. W roku szkolnym 2001/2002 Małgorzata Czarnecka zastąpiła Cz. Świerczyńskiego. W wyniku starań nowej dyrekcji szkoły, Rada Powiatu w Myszkowie nadała szkole, 27 września 2000 roku, imię Eugeniusza Kwiatkowskiego. Uroczyste nadanie imienia szkole nastąpiło 15 grudnia 2000 roku. W szkole odsłonięto pamiątkową tablicę, poświęconą patronowi, wykonaną przez myszkowskiego rzemieślnika Bogusława Cygankiewicza. Dzień 15 grudnia stał się nowym Świętem Szkoły. Szkoła starała się dostosować profile kształcenia do potrzeb rynku. Zespół nauczycieli: Z. Chwalba, Piotr Kos, Małgorzata Czarnecka i Iwona Maroń opracowano „Szkolny program wychowawczy”. Celem pogłębienia współpracy szkoły z rodzicami uczniów wprowadzono, od 14 listopada 2000 roku, tzw. „Dni otwarte”. W 2000 roku uruchomiono 5-letnie Technikum w zawodzie technik telekomunikacji. Na mocy porozumienia z Politechniką Gliwicką, egzamin maturalny połączono z egzaminem wstępnym do tej uczelni. Do 2004 roku, 55 osób pozytywnie zdało ten egzamin. Od 2001 roku nastąpił spadek liczby uczniów, spowodowany niżem demograficznym (patrz tabela nr 2)¹⁶.

Tabela nr 2.

Liczba uczniów i nauczycieli w Zespole Szkół nr 1 im. E. Kwiatkowskiego w latach 1999-2016. Stan na koniec roku szkolnego.

Rok	Ilość uczniów	Ilość nauczycieli
1999	1272	82
2000	1211	78
2001	1370	77
2002	985	65
2003	953	64
2004	978	65
2005	939	63
2006	957	66
2007	985	68
2008	782	76
2009	741	79
2010	662	71
2011	639	69

¹⁶ AZSM, Kronika. Zespół Szkół Zawodowych w Myszkowie 1999-2003, bp.; K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty ...*, s. 525-526.

2012	604	69
2013	553	61
2014	598	59
2015	592	57
2016	554	53

Źródło: K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty* ..., s. 526; Relacja Eugeniusza Bugaja (mps w posiadaniu autora).

W roku szkolnym 2002/2003 zmieniono nazwę szkoły na **Zespół Szkół nr 1 im. E. Kwiatkowskiego**. W jego skład wchodziły szkoły ponad gimnazjalne: Technikum nr 1, w ramach którego prowadzono oddziały Technikum Zawodowego, I Liceum Profilowane, w ramach którego prowadzono Liceum Ekonomiczne, ZSZ, ZSZ Specjalna oraz szkoły ponadpodstawowe: Liceum Zawodowe, Technikum Zawodowe dla Dorosłych i Szkoła Zasadnicza dla Dorosłych. Nowymi vice dyrektorami szkoły zostali Maria Oleksiak i Jerzy Nędza. W tym czasie, zorganizowano pracownię krawiecką dla uczniów ZSZ Specjalnej. W następnym roku szkolnym oddano do użytku pracownię internetową (15 stanowisk) i Multimedialne Centrum Informatyczne¹⁷.

W roku szkolnym 2004/2005 nowym dyrektorem szkoły został Eugeniusz Bugaj, a jego zastępcami byli Maria Oleksiak i Piotr Kos. Kierownikiem szkolenia praktycznego został Andrzej Kowalczyk. Od 1 września 2006 roku zastępcą dyrektora szkoły, w miejsce M. Oleksiak, został Stanisław Tokarski. Z inicjatywy nowej dyrekcji powstał Zespół ds. Promocji Szkoły, który przygotowywał materiały promujące dla absolwentów gimnazjum oraz dla mediów. Promowano również szkołę poprzez spotkania z uczniami gimnazjów w powiecie myszkowskim. W ramach promocji powstała strona internetowa szkoły, Na 60-lecie szkoły zorganizowano I Zjazd Absolwentów (17 września 2005 rok). Do 2008 roku działalność prowadziło Liceum Profilowane. Od roku szkolnego 2008/2009 w Technikum nr 1 prowadzone było kształcenie techników: budownictwa, logistyki, ochrony środowiska, fryzjera, mechatronika, elektryka i mechanika, a w ZSZ kształcono: kucharzy małej gastronomii, mechaników pojazdów samochodowych, fryzjerów i wielozawodowców¹⁸.

W 2009 roku zakończyła działalność Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych, a w 2015 roku Technikum Uzupełniające dla Dorosłych. Decyzją

¹⁷ K. Miroszewski przy współpracy z J. Durka, M. Nita i ks. J. Związek, *Po obu stronach Warty* ..., s. 526; *Multimedialna Kronika*..., <http://www.zs1kwiatkowski.com/KRONIKA/kronika.htm> (dostęp: 4.05.2016).

¹⁸ Tamże, s. 526; *Multimedialna Kronika*..., <http://www.zs1kwiatkowski.com/KRONIKA/kronika.htm> (dostęp: 4.05.2016).

ministerialną Technika Uzupełniająca dla Dorosłych zostały zlikwidowane na terenie całego kraju. Natomiast od roku szkolnego 2013/2014 rozpoczęło działalność, w ramach Zespołu Szkół nr 1, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych. Z dniem 31 sierpnia 2011 roku, decyzją myszkowskiego starosty, zlikwidowano etat kierownikiem szkolenia praktycznego. W latach 2010-2016 nastąpiło dalsze zmniejszenie liczby uczniów na skutek niżu demograficznego. Spowodowało to również zmniejszenie liczby nauczycieli. Jednocześnie profil kształcenia starano się dostosować do potrzeb rynku. W roku szkolnym 2015/2016 prowadzono kształcenie w zakresie technik: elektryk, mechanik, pojazdów samochodowych (klasa mundurowa), logistik (klasa mundurowa), budownictwa, ekonomista, ochrony środowiska, usług fryzjerskich, handlowiec, a w ZSZ kształcono: mechaników motocyklowych, mechaników pojazdów samochodowych, fryzjerów, piekarzy, cukierników, kucharzy, murarzy-tynkarzy, monterów zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, sprzedawców i ślusarzy. W roku szkolnym 2016/2017, w Technikum nr 1 uruchomiono kształcenie w zakresie technik turystyki wiejskiej oraz technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej.

SUMMARY

Kazimierz Miroszewski

Myszków Vocational School (1945-2016)

The history of Myszków vocational school started from 16th September 1945. On the initiative of Walenty Solarz – the director of “Światowit” factory, The Industrial School was opened. In 1946 sponsored by four Myszków plants, it was transformed into The Industrial School of State- Owned Plants. From 1947 the Industrial School and the Industrial Grammar School were part of it. On 1st September 1952 the Vocational School took place of the Industrial School. In the years of 1960-1967 there also functioned Vocational Schools situated by four Myszków factories. In 1967 Myszków Vocational Schools became part of the Intercompany Vocational School, converted in 1974 into the Team of Vocational Schools no 1. Up till the year 1989 Myszków Vocational School educated the youth mainly for Myszków industry and craft. Economic changes after the year 1989 caused changes of teaching profiles. Directions of training were adapted to current needs of the labour market. In the school year 2002/ 2003 the name of the school was altered to School Team no 1 of E. Kwiatkowski.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Państwowe w Katowicach

Kuratorium Okręgu Szkolnego Śląskiego w Katowicach

Archiwum Zespołu Szkół nr 1 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Myszkowie

Kronika, opr. P. Banyś

Kronika Państwowego Technikum Mechanicznego dla Pracujących w Myszkowie, opr. P. Banyś

Kronika Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Myszkowie 1979 – 1981

Kronika. Zespół Szkół Zawodowych w Myszkowie 1995 – 1998

Kronika. Zespół Szkół Zawodowych w Myszkowie 1999 – 2003

Opracowania

Miroszewski K., Durka J., Nita M., Związek J. (2010), *Po obu stronach Warty. Zarys dziejów Myszkowa*, Myszków.

Strony internetowe

Multimedialna Kronika Zespołu Szkół Nr 1 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Myszkowie, <http://www.zs1kwiatkowski.com/KRONIKA/kronika.htm>